

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה בוגרת
שיעור 6, מתבוננים ובונים, אין כניסה ללשון הרע
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

6. אין כניסה ללשון הרע

מתבוננים ובונים
שכבה בוגרת

הרציונאל

לאחר שלמדנו על כוחה של הלשון ועל איסורי לשון הרע ורכילות נלמד בשיעור זה על איסור שמיעת לשון הרע וקבלתה. נפנים ונתרגל כיצד להבחין במקרים של לשון הרע וכיצד לדחות אותם ולא לקבלם. כאשר אנו שומעים דיבורים החשודים באיסור לשון הרע ורכילות עלינו להתייחס אליהם בחשד רב ולהימנע מלהכניס אותם לאוזנינו וליבנו עד שנערוך את הבדיקות הנדרשות. לצורך כך נשתמש בדימוי של גלאי המתכות המוכר לנו מפתחם של מקומות ציבוריים. מטרת הגלאי הוא לגלות כלי נשק ואמצעי חבלה אחרים ולמנוע את כניסתם לשטח הציבורי. אנו צריכים להתייחס למחשבותינו ולרגשותינו כאותו שטח טהור ונקי שאיננו רוצים לפגוע ולחבל בו ולכן נבדוק בקפדנות כל דבר חשוד. במקרה ונתקלנו בדבר חשוד או אסור נלמד ונתרגל חלק מהדרכים לדחות ולהרחיק אותו.

המטרות

- התלמידים ילמדו על איסור שמיעת לשון הרע וקבלתה.
- התלמידים יתרגלו בדיקה ובחינה של דיבורים החשודים באיסורי לשון הרע ורכילות.
- התלמידים יתאמנו בדחייה והרחקה של דיבורים אסורים.

מבנה השיעור

- פתיחה: איסור שמיעת לשון הרע (מליאה)
 שלב א': מעבירים בגלאי הלשון הרע והרכילות (קבוצות)
 שלב ב': מעבירים במתקן השיקוף (קבוצות)
 שלב ג': תגובה לדיבור אסור, מדביקים תוויות (מליאה)
 סיכום: שומעים, בודקים, עושים

ההכנות הנדרשות

- יש לצלם את: דף הכללים (נספח 1), גלאי לשון הרע (נספח 2), בועות הדיבורים (נספח 3), ומתקן השיקוף והמזוודות (נספח 4), כמספר הקבוצות.
- יש להכין שלוש מעטפות לכל קבוצה (סך הכול 12 מעטפות).
- יש לצלם את דף התוויות (נספח 5) כמספר הקבוצות, מומלץ על לצלם על גבי גיליון מדבקות.

מהלך השיעור

פתיחה: איסור שמיעת לשון הרע (מליאה)

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה בוגרת
שיעור 6, מתבוננים ובונים, אין כניסה ללשון הרע
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נספר לתלמידים: קיבלנו מידע על כך שיש דיבורים של לשון הרע שבדרכם להיכנס אלינו לאוזניים. איסור שמיעת לשון הרע הוא איסור חמור מאוד ולא נהיה מוכנים בשום אופן לאפשר כניסה של דיבורים כאלה לאוזננו וללבנו. עלינו למנוע מהם את הכניסה בכל מחיר! לשם כך הצבנו בפתח האוזניים שלנו את יחידת הבדיקה עם האמצעים המיוחדים למניעת כניסת לשון הרע.
- נאמר: לפניכם ההוראות לבודקים של היחידה המיוחדת.
- נקריא את ההוראות המצורפות בנספח 1.

שלב א': מעבירים בגלוי הלשון הרע והרכילות (קבוצות)

- נתחלק לארבע קבוצות.
- נחלק לכל קבוצה:
 - דף כללים (נספח 1),
 - גלוי לשון הרע ורכילות (נספח 2),
 - בועות של דיבורים (נספח 3) אותם יש להעביר לבדיקה,
 - 3 מעטפות להכנסת הפתקים לאחר הבדיקה.
- נסביר: על הגלוי יש שלוש שאלות אותן יש לשאול לגבי כל אחד מהדיבורים. במידה והתשובה על השאלה היא חיובית - נדלקת נורה אדומה. במידה והתשובה על השאלה היא שלילית - נדלקת נורה ירוקה. במידה והתשובה אינה ידועה - יש להשאיר את הנורה ללא סימון.
- נדגים: כל תלמיד ייקח דיבור אחד ויעביר אותו דרך הגלוי. התלמיד יקרא את המקרה ועל פי הדף עם שבעת הכללים, ידון עם חברי קבוצתו אלו נורות נדלקו. לפי החלטת הקבוצה הוא יצבע את הנורות בתוך הבועה (באדום, בירוק, או להשאיר שקוף אם אינו יודע). שלבי העבודה הם אלו:
 - על כל אחת מהשאלות נדון האם נדלקת נורה אדומה או ירוקה.
 - אם נדלקת נורה אדומה - צריך לעצור.
 - רק כאשר נדלקות שלוש נורות ירוקות - אפשר לעבור.
- ניתן זמן לעבודה. נבקש מהתלמידים להכניס את המקרים למעטפות המתאימות:
 - מעטפה מספר 1 – עליה יכתבו התלמידים: "דיבור מותר – ברוך הבא", למעטפה זו יכניסו התלמידים את הדיבורים המותרים.
 - מעטפה מספר 2 – עליה יכתבו התלמידים: "דיבור אסור – אין כניסה", למעטפה זו יכניסו את הדיבורים האסורים.
 - מעטפה מספר 3 – עליה יכתבו התלמידים: "להעביר לבדיקת הקצין האחראי", למעטפה זו יכניסו את כל הדיבורים שהתעוררה שאלה לגביהם.
- נערוך סבב בו כל קבוצה מוציאה פתק מקרה אחד מתוך מעטפה מספר 3 (השאלות לבדיקה) ומראה לשאר הקבוצות.

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה בוגרת
שיעור 6, מתבוננים ובוניס, אין כניסה ללשון הרע
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נבדוק את השאלה במליאה לאור שבעת הכללים. במידה והגיענו למסקנה ברורה נכניס את הדיבור לאחת משתי המעטפות הראשונות, במידה ויש ספק נשאיר את הדיבור במעטפה השלישית ובסיום השיעור נעביר את המעטפה לידי רב בית הספר.

שלב ב': מעבירים במתקן השיקוף (קבוצות)

- נאמר לתלמידים: מתקן השיקוף נועד לשקף לנו (כלומר להראות לנו) האם יש בעיה במה שאנחנו אומרים.
- נסביר:
 - כל קבוצה תקבל ארבעה "פתקי מזוודה" ותעביר אותם דרך מתקן השיקוף (הכול בנספח 4).
 - על כל אחת מהמזוודות תכתוב הקבוצה מקרה מוכר לה (בלי שמות אמיתיים) שבהם דברו משהו על משהו אחר.
- נעביר את הפתק במתקן השיקוף ונשאל את עצמנו את השאלה שכתובה על מתקן השיקוף. אם התשובה על אחת השאלות היא לא, עלינו להניח את המזוודה במעטפה 2 (אין כניסה) או במעטפה 3 (צריך בדיקה). אם התשובה היא כן אפשר להניח את המזוודה במעטפת הדיבורים המותרים.
- נציג את השאלות:
 - שאלת המראה – האם היה לי נעים אם היו אומרים את הדבר הזה עלי?
 - שאלת הבושה – האם הייתי אומר את הדברים גם בפניו של מי שדובר עליו?

שלב ג': תגובות לדיבור אסור, מדביקים תוויות (מליאה)

- נאמר: לפנינו דף עם תוויות ובהן תגובות שונות על המקרים (נספח 5). על התוויות כתובות אפשרויות שונות לתגובות נכונות על דיבורים אסורים.
- ניקח את התוויות ונדביק אותם על המקרים השונים שנמצאים בתוך מעטפת ה"אין כניסה".

סיכום: שומעים, בודקים, עושים (מליאה)

- נבחר מזוודה אחת מכל קבוצה. נבדוק אותה לפי שבעת הכללים ונבקש מהתלמידים רעיון איזו תווית להדביק עליה.
- נדביק את מתקני השיקוף, את הבועות והמזוודות השונות עם התוויות בפינת הלמידה בכיתה.
- נכין תיבה בכיתה לשאלות רב. אל התיבה נכניס את הדיבורים שלא ידענו אם הם מותרים או אסורים.
- נזמין את רב בית הספר או רב אחר ונפנה אליו את השאלות.

שבעת הכללים לבודקים:

1. אסור לשמוע ממישהו דבר שיכול לפגוע או לגרום לסכסוכים - איסור רכילות.
2. אסור לשמוע דבר רע על מישהו, אפילו אם הוא אמת - איסור קבלת לשון הרע.
3. אסור לשמוע דבר רע על אף אדם וגם לא על קבוצת אנשים כגון: קבוצת חברים, כיתה, בית ספר - איסור לשון הרע.
4. גם אם הדבר הרע הוא רק ברמז ולא במפורש אסור להאמין לו או לקבל אותו - איסור אבק לשון הרע.
5. בכל מקרה של ספק יש לפנות למומחה להתייעצות.
6. אם שמעתם דיבור אסור אל תאמינו! הרחיקו אותו מכם בתקיפות ובמהירות.
7. יש להעביר כל דיבור דרך אמצעי הבדיקה המיוחדים, גלאי הלשון ומתקן השיקוף.

נספח 2 – גלאי לשון הרע ורכילות

	האם יש כאן דבר רע?	1
3	גלאי לשון הרע ורכילות	2
	אור אדום = אין כניסה אור ירוק = אפשר להיכנס	
האם הדבר גורם לחשוב מחשבות לא טובות על מישהו?		האם הדבר הזה יכול לפגוע במישהו?

נספח 3: בועות של דיבורים

שמעתי שחכמי קיבל 100
במבחן

ראיתם את השמלה החדשה
שרוטשילדה קנתה?

מריבה אמרה לי שאת לא
רוצה להיות חברה שלי

שמעתי שעברי עובר דירה
בשבוע הבא

שמעתי שלמשפחה של דלפון
אין בכלל כסף

המורה טובה נותנת הרבה
שיעורי בית

שמעתי שאח של חופי חולה
מאוד ולכן הוא עצוב השבוע

לג'ולי יש המון גולות. נראה לי
שחלק הם לא שלו

לוידימט שזוכט: קי טפוס

			
--	---	--	--

בושה?!

האם הייתי אומר את הדברים גם בפניו של מי שדובר עליו?

מראה?

האם היה לי נעים אם היו אומרים את הדבר הזה עליו?
(מה ששנוי עליו, אל תעשה למבריק)

נספח 5: תודיות